

DV-16080002040301 Seat No. _____

M. Com. (Sem. IV) (CBCS) Examination

April – 2022

Advanced Cost and Management Accounting
(Old Course)

Time : 2½ Hours]

[Total Marks : 70

સૂચના :

- (1) દરેક પ્રશ્નના ગુણ પ્રશ્નની જમણી બાજુ દર્શાવેલ છે.
- (2) જરૂરી ગણતરી જવાબના ભાગરૂપે દર્શાવવી.

1 રાજ લિમિટેડ જાન્યુઆરી-2022ની વિગત આપે છે : 20

વિગત	અંદાજીત (રૂ.)	ખરેખર (રૂ.)
માલ-સામાન	4,00,000	5,20,000
મજૂરી	2,50,000	3,25,000
રીપેર (1 લાખ રૂ. સ્થિર)	2,00,000	2,20,000
સુપરવિઝન (ચલિત)	75,000	95,000
કારખાના ભાડું (સ્થિર)	1,00,000	1,00,000
ઘસારો (સ્થિર)	50,000	50,000
ટુલ્સ (ચલિત)	25,000	30,000
પાવર (ચલિત)	1,50,000	1,80,000
વહીવટી ખર્ચ (સ્થિર)	2,50,000	2,65,000

વિભાગમાં 60 મશીનો છે. જાન્યુઆરી 2022 દરમ્યાન અંદાજીત અને ખરેખર ઉત્પાદન 10,000 અને 12,500 એકમોનું અનુક્રમે કરેલ છે. જો કંપની વિભાગ બંધ કરે તો તેને બહારથી સેવા લેવી પડે જેમાં એક યુનિટ દીઠ રૂ. 140 ચૂકવવા પડે તેમ છે.

ઉપરોક્ત માહિતી પરથી પડતર કેન્દ્ર, નફા કેન્દ્ર અને જવાબદારી કેન્દ્રનો રીપોર્ટ (પત્રક) બનાવો.

અથવા

1 રાજન લિ.ના Z વિભાગે વર્ષ 2021 માટે નીચેના અંદાજ તૈયાર કર્યા છે : 20

- ઘસારા પહેલાનો નફો ..... રૂ. 2,00,000
ઘસારો ..... રૂ. 50,000
ચોખ્ખી ચાલુ મિલકતો (તા. 1-1-2021) ..... રૂ. 1,00,000
સ્થિર મિલકતોનું ચોખ્ખુ મૂલ્ય (તા. 1-1-2021) ..... રૂ. 4,00,000
કંપનીની મૂડીની પડતર (Cost of capital) ..... 10% છે.

DV-16080002040301]

1

[Contd...

'Z' વિભાગ રૂ. 15,000ની ચોપડે દર્શાવેલ કિંમત વાળી એક સ્થિર મિલકત વેચવાનો વિચાર કરે છે. આ મિલકત રૂ. 1200ના વાર્ષિક ઘસારા બાદ વાર્ષિક રૂ. 6000 નફો કમાઈ આપે છે. આ મિલકતના સ્થાને રૂ. 40,000ની કિંમતની નવી મિલકત ખરીદવાનો કંપનીનો હેતુ છે. નવી મિલકત વાર્ષિક રૂ. 3000ના ઘસારા બાદ રૂ. 12,000નો વાર્ષિક નફો મેળવી આપશે.

ઉપરની વિગતોના આધારે :

(A) જૂની મિલકત વેચવી નથી અને નવી ખરીદવી નથી એમ ધારીને ઉપરના અંદાજોનો ઉપયોગ કરીને

- રોકાયેલી મૂડી પર વળતર (ROI)
- શેષ આવક (Residual income)ની ગણતરી કરો.

(B) જો જૂની મિલકત વેચી તેના સ્થાને નવી મિલકત ખરીદવામાં આવે તો

- રોકાયેલી મૂડી પર વળતર (ROI)
- શેષ આવક (Residual income)ની ગણતરી કરો.

2 એક કારખાનાનાં સુદ્ધિકરણની પ્રક્રિયાના અંતે ચાર વસ્તુઓ ઉદભવે છે. તા. 31માર્ચ 2021ના અંતે પૂરા થતા સમયગાળાના અંતે કુલ સંયુક્ત પડતર રૂ. 75,000 ઉદભવે છે. ઉત્પાદન, વધારાની પ્રક્રિયાની પડતર અને વેચાણ અંગેની માહિતી નીચે પ્રમાણે છે :

વસ્તુ	ઉત્પાદન (કિગ્રા)	છૂટા પડવાના બિંદુ પછી વધારાની પડતર (રૂ.)	વેચાણ કિંમત (રૂ.)
A	4,000	21,500	86,250
B	2,000	4,500	7,500
C	1,000	–	3,000
D	2,000	750	22,500

જો વધારાની પ્રક્રિયા કર્યા સિવાય છૂટા પડવાના બિંદુ એજ ચારેય વસ્તુઓનું વેચાણ કરવામાં આવે તો નીચે મુજબની કિલોગ્રામ દીઠ વેચાણ કિંમત મળી રહે :

	A	B	C	D
રૂ.	15	6	3	7.5

નીચેના આધારે નફાકારકતા દર્શાવતા પત્રકો તૈયાર કરો :

- (1) જો છૂટા પડવાના બિંદુ પછી વધારાની પ્રક્રિયા કર્યા પછી ચારેય વસ્તુઓનું વેચાણ કરવામાં આવે.
- (2) જો ચારેય વસ્તુઓ છૂટા પડવાના બિંદુએ જ વેચવામાં આવે.

અથવા

2 મનોજ લિ.ની માર્ચ 2021 મહિનાની પ્રક્રિયા-3ની માહિતી નીચે મુજબ છે : 20

પ્રક્રિયા--3માં ચાલુ કામનો શરૂઆતનો સ્ટોક 500 એકમો રૂ. 7,200.

પ્રક્રિયા-2 ખાતેથી લાવ્યા 21,300 એકમો રૂ. 1,65,400.

પ્રક્રિયા-3માં ઉમેરેલ સીધો માલ-સામાન રૂ. 80,360.

સીધી મજૂરી ..... રૂ. 39,620

ઉત્પાદનના શિરોપરી ખર્ચા ..... રૂ. 19,810

પ્રક્રિયામાં ઉદભવેલ ભંગાર ..... 1,100 એકમો

પ્રક્રિયા-4 ખાતે લઈ ગયા ..... 18,900 એકમો

આખર સ્ટોક પ્રક્રિયા-3નો ..... 1,800 એકમો

પૂર્ણતાની કક્ષા :

વિગત	શરૂઆતનો સ્ટોક	આખર સ્ટોક	ભંગાર
માલ-સામાન	70%	80%	100%
મજૂરી	50%	60%	80%
શિરોપરી ખર્ચ	50%	60%	80%

સામાન્ય બગાડ ઉત્પાદનના 5% થાય છે. જે એકમદીઠ રૂપિયા 3ના ભાવે વેચવામાં આવે છે.

તૈયાર કરો :

- (1) પૂર્ણ એકમોની ગણતરી દર્શાવતું પત્રક
- (2) એકમદીઠ પડતરની ફાળવણીનું પત્રક
- (3) મૂલ્યાંકન પત્રક
- (4) પ્રક્રિયા ન.-3નું ખાતું.

3 ધારા કંપની હાલ 90% કાર્યક્ષમતાએ કાર્ય કરે છે અને 20,250 એકમોનું 15

વાર્ષિક ઉત્પાદન કરે છે. તે પરિવર્તનશીલ અંદાજપત્રીય પદ્ધતિનો ઉપયોગ કરે છે.

નીચેની માહિતી બજેટમાંથી મળેલ છે :

વિગત	90% (રૂ.)	100% (રૂ.)
વેચાણ	22,50,000	24,00,000
સ્થિર ખર્ચા	4,51,500	4,51,500
અર્ધ સ્થિર ખર્ચા	1,45,500	1,50,000
ચલિત ખર્ચા	2,13,000	2,24,250
ઉત્પાદન (એકમોમાં)	20,250	22,500

માલ-સામાન અને મજૂરી ખર્ચ એકમદીઠ વર્તમાન સ્થિતિ મુજબનો રહેશે. નફાનો દર 10% છે.

- (1) તમને નક્કી કરવાનું કહેવામાં આવે છે કે 2250 એકમોના વધારાનું ઉત્પાદન 100% કાર્યક્ષમતા એ થાય તો તફાવત પડતર કેટલી હશે ?
- (2) જો સ્વદેશી ભાવ કરતા બહારના દેશોમાં ભાવ ઓછો લઈ વેચાણ કરવામાં આવે તો તમે 2250 એકમોની નિકાસ માટેની કઈ નિકાસ કિંમત સૂચવશો ?

અથવા

- 3 એક વસ્તુ જેની ઉત્પાદન પડતર નીચે મુજબ છે, તેની વેચાણ કિંમત શોધી કાઢો. 15

માલ-સામાન ..... રૂ. 80,000

મજૂરી ..... રૂ. 70,000

પરોક્ષ ખર્ચ ..... રૂ. 50,000

વસ્તુનું ઉત્પાદન અને વેચાણ 52,000 એકમોનું છે. રોકાયેલ મૂડીનો સ્થિર ભાગ રૂ. 1,96,000 છે. અને ચલિત ભાગ વેચાણ ઉથલાના 40% છે. ચોખ્ખી કમાણીના 40% લેખે કરવેરા ચૂકવ્યા બાદ ચોખ્ખી રોકાયેલી મૂડી પર 12% નફો અપેક્ષિત છે.

- 4 પડતર સંચાલનનો ખર્ચ સમજાવી તેના હેતુઓ અને તેના ચાર આધારસ્તંભો સમજાવો. 15

અથવા

- 4 ટૂંકનોંધ લખો : (કોઈપણ ત્રણ) 15

- (1) માલ-સામાન ઉત્પાદકતા
- (2) મજૂરી ઉત્પાદકતા
- (3) સંચાલન ઓડિટના ફાયદાઓ
- (4) સંચાલન ઓડિટના હેતુઓ.

ENGLISH VERSION

Instructions :

- (1) Right side figures show marks of each question.
- (2) Show necessary calculations as a part of answer.

1 Raj Limited provides the data for January-2022 : 20

Particulars	Budgeted (Rs.)	Actual (Rs.)
Material	4,00,000	5,20,000
Labour	2,50,000	3,25,000
Repairs (one lakh fixed)	2,00,000	2,20,000
Supervision (variable)	75,000	95,000
Factory rent (fixed)	1,00,000	1,00,000
Depreciation (fixed)	50,000	50,000
Tools (variables)	25,000	30,000
Power (variables)	1,50,000	1,80,000
Administration (fixed)	2,50,000	2,65,000

The department has 60 identical machines. During January-2022, the budgeted and actual production of the department are 10,000 units and 12,500 units respectively. If the department was closed and the machine production service hired the cost will Rs. 140 per unit.

Prepare report of cost centre, Profit centre and responsibility centre from the above data.

OR

1 Z department of Rajan Ltd. estimate as follows for the year 2021 : 20

Profit before depreciation ..... Rs. 2,00,000
Depreciation ..... Rs. 50,000
Net current Assets (as Dt. 1-1-2021) ..... Rs. 1,00,000
Net value of fixed assets (Dt. 1-1-2021) .... Rs. 4,00,000
Cost of capital is 10%

'Z' department thinks to sale one fixed asset which book value is Rs. 15,000. This asset earns yearly net profit of Rs. 6000 after deduction Rs. 1200 as depreciation. Company's aim to purchase new asset worth Rs. 40,000 on behalf of this asset. New asset will earn Rs. 12,000 as yearly net profit after deduction Rs. 3,000 depreciation.

From above informations :

(A) Assume that old asset is not sale and new asset is not purchase using the above data

Calculate :

- Return on Investment
- Residual income

(B) If old asset is sold and new asset is purchased then

Calculate :

- Return on investment
- Residual income

2 In a factory four products are emerged from a process. The total joint cost during the year ended on 31-3-2021 is Rs. 75,000. 20

The output, sales and further processing cost are as under :

Product	Output kgs.	Additional Processing Cost after Split off point (Rs.)	Sales Price (Rs.)
A	4,000	21,500	86,250
B	2,000	4,500	7,500
C	1,000	—	3,000
D	2,000	750	22,500

In case these products were sold before further processing the selling price per kg would have been as under :

	A	B	C	D
Rs.	15	6	3	7.5

You are asked to prepare profitability statement based on :

- (1) If the four products are sold after further processing.
- (2) If they are sold at split off point.

OR

2 Following are the data in respect of process-3 of Manoj Ltd. for month of March-2021 : 20

Opening stock of work in progress in process-3, 500 units, Rs. 7,200.

Transfer from process-2 21,300 units Rs. 1,65,400.

Direct material added in process-3 Rs. 80,360.

Direct wages ..... Rs. 39,620

Production overheads ..... Rs. 19,810

Units scrapped during process ..... 1,100 units

Transferred to process-4 ..... 18,900 units

Closing stock of process-3 ..... 1,800 units

Degree of completion :

Particulars	Opening stock	Closing stock	Scrap
Material	70%	80%	100%
Labour	50%	60%	80%
Overhead	50%	60%	80%

There was a normal loss of 5% of production and scrapped were sold at Rs. 3 each.

From the above information

Prepare :

- (1) Statement of equivalent units.
- (2) Statement of cost per unit.
- (3) Valuation statement.
- (4) Process-3 Account.

- 3 Dhara company is present working 90% of its capacity and producing 20,250 units per annum. It operate a flexible budgeting control system. 15

The following figures are obtained for the budget :

Particulars	90% (Rs.)	100% (Rs.)
Sales	22,50,000	24,00,000
Fixed expenses	4,51,500	4,51,500
Semi fixed expenses	1,45,500	1,50,000
Variable expenses	2,13,000	2,24,250
Production in units	20,250	22,500

Labour and materials cost per unit are constant under the present conditions :

Profit margin is 10%.

- (1) You are required to determined differential cost producing 2250 units by increasing capacity to 100%.
- (2) What would you recommend for an export price for these 2250 units taking in to account that overseas prices are much lower than indigenous prices.

OR

- 3 Find out the selling prices of a product having following cost structure : **15**

Material ..... Rs. 80,000

Labour ..... Rs. 70,000

Over heads ..... Rs. 50,000

Sales and production are of 52,000 units.

Capital employed in fixed is Rs. 1,96,000 and that in current assets is 40% of sales.

12% return is expected on capital employed after paying tax at 40% of net earning.

- 4 Explain the meaning of cost management and explain its objectives and four pillars of cost management. **15**

OR

- 4 Write short notes : (any **three**) **15**

(1) Material productivity

(2) Labour productivity

(3) Benefits of management Audit

(4) Objectives of management Audit.